

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITON TOIMINTA- JA TALOUS- SUUNNITELMA 2020–2022 JA TALOUSARVIO 2020

Mkh 11.11.2019

Sisälllys

MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS	3
PÄIJÄT-HÄMEEN LIITON TOIMINTAA OHJAAVAT ASIAKIRJAT	4
PERUSSOPIMUKSEN MUKAISET YDINTEHTÄVÄT	4
LIITON TOIMINTAA OHJAAVAT STRATEGISET LINJAUKSET	4
MAAKUNNAN LIITON TOIMINTA 2020–2022	6
LIITON TEHTÄVIÄ HOIDETAAN KOLMELLA VASTUUALUEELLA	6
Hallinto ja tukipalvelut	6
Aluesuunnittelu ja tutkimus	7
Aluekehitys ja edunvalvonta	9
VUODEN 2020 TALOUSARVIO	12
Yleinen taloudellinen tilanne	12
Päijät-Hämeen näkymä	12
Kuntatalous	13
Talousarvion laadinnan perustelut	14
Käyttötalousosa	14
Luottamushenkilöhallinto	14
Varsinainen toiminta	15
Kuntayhteistyö ja projektit	15
Käyttötalousosa	18
Tuloslaskelmaosa	19
Rahoitusosa	20
LIITTEET	21
Jäsenkuntien vuoden 2020 maksusuudet	21

MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS

Päijät-Hämeen maakunnassa tapa tehdä on ollut eteenpäin katsovaa. Peruutuspeiliin ei vilkuilla, vaan katse pidetään tiukasti horisontissa. Lukuisat yritykset viedä sote- tai sote- ja maakuntauudistus maaliin ovat kuitenkin opettaneet meille malttia. Eri hallitusten epäonnistuneista yrityksistä huolimatta uudistuksia ei ole saatu maaliin. Kuitenkin väestön ikääntyminen on käsissä nyt ja rakenteellisen uudistamisen tarve on välitön.

Malttia kuitenkin tarvitaan, koska uudistuksen on nyt onnistuttava. Antti Rinteen hallituksen aloittaessa nelivuotistaivaltaan työ alkaa tarpeellisten selvitysten tekemisellä, asioiden poliittisella sopimisella ja lainsäädännön valmistelulla. Ja vasta sitten tulee toteutus.

Maakunnan liiton osalta ei ole vielä näkymää, mitä tuleva hallituskausi tarkoittaa maakunnan liitoille – ovatko ainoat poliittisesti johdetut, maakunnan laajuiset organisaatiot osa tulevaa maakuntaa? Emme voi enää jäädä odottamaan lainsäädäntöä, vaan toimintaa on kehitettävä. Kehittämismuutoksia on kertynyt edelliseltä hallituskaudelta, kun maakunta- ja sote-uudistuksen odotettiin kuittaavan useat kehittämistoimet mm. hallinnossa ja tietotekniikassa.

Samanaikaisesti kuntatalous on erittäin kireässä tilanteessa. Oma talouden näkymämme maakunta- ja sote-uudistuksen kaaduttua yhdistettynä kuntatalouden tilanteeseen on haastanut Päijät-Hämeen liiton vuoden 2019 aikana sisäiseen kehittämistyöhön. Ennen kuin katsoimme vuoteen 2020 ja edelleen suunnitteluvuosiin 2021–2022, katsoimme sisään päin. Olemme yhdessä henkilöstön kanssa käyneet koko liiton toiminnan, tehtävät ja toimenkuvat läpi pyrkien tasapuoliseen työmäärään ja tehtävien moderniin hoitamiseen. Lisäksi päivitimme vuoden 2019 aikana liittoa ohjaavat hallinnolliset asiakirjat, kuten perussopimuksen ja hallintosäännön.

Sisäisellä uudistamistyöllä kiillasimme edelläkävijöiden joukkoon. Katsoimme perustehtäviimme sekä toimintaamme ja niiden pohjalta suuntaamme vuoteen 2020. Hoidamme lakisääteiset perustehtävämme, aluekehittämisen ja maakunnan suunnittelun mallikkaasti, panostaen edelleen edunvalvontaan, sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Suuntaamme toimeen tavoitteet kirkkaana ja tuloksia metsästäen. Lisäksi tuemme kuntia sopimusperustaisessa aluekehittämisessä ja kannamme oman kortemme kekoon erityisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimusvalmistelussa ja sopimuksessa määriteltyjen toimenpiteiden toteuttamisessa – olemmehan kuntien omistama kuntayhtymä. Katsomme positiivisina litin suuntaan ja valmistelemme osaltamme litin siirron Päijät-Hämeen liittoon Kymenlaaksosta.

Jo ennestään niukat talouden resurssit sekä maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun aikana kertynyt kehittämismuutos tarkoittavat maksuosuuksien korotusta seuraavien kolmen vuoden aikana. Kun maakunnan liiton jatkosta ei ole näkymää, taseen syömistä tulevien vuosien tarpeilta ei enää voi perustella. Liiton kurssi on oikaistava, jotta ylipäättään liiton lakisääteisten tehtävien hoitamisesta selvittää, edunvalvonnasta puhumattakaan. Päijät-Hämeen on kyettävä edunvalvonnassa samalle viivalle naapurimaakuntiansa kanssa. Tämä tapahtuu ainoastaan liiton kurssia määrätietoisesti kääntämällä.

Laura Leppänen
maakuntajohtaja

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITON TOIMINTAA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Päijät-Hämeen liitto on lakisääteinen kuntayhtymä, johon kuuluu yhdeksän jäsenkuntaa. Päijät-Hämeen liiton toiminnan lähtökohtana ovat lainsäädännössä, erityisesti laissa alueiden kehittämisestä sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa, määritellyt tehtävät.

Lakisääteisten tehtävien lisäksi maakunnan liitto voi ottaa tehtäväkseen erilaisia kehittämis- ja koordinoititehtäviä, mikäli kunnat yhteisesti näin sopivat. Päijät-Hämeen liiton perussopimuksessa kunnat ovat määritelleet liiton toiminnan ydintehtävät. Edellä mainittujen lisäksi liiton sisällöllistä toimintaa ohjaavat maakuntasuunnitelman ja -ohjelman tavoitteet ja painopisteet.

PERUSSOPIMUKSEN MUKAISET YDINTEHTÄVÄT

Päijät-Hämeen liiton perussopimuksen mukaan liitto on maakunnan kehittämisen ja yhteistyön keskus, joka vastaa jäsenkuntia ja niiden väestöä palvelevasta maakunnallisesta suunnittelu- ja kehittämistyöstä sekä edunvalvonnasta.

Perussopimuksen mukaisia liiton tehtäviä ovat:

1. huolehtia maankäyttö- ja rakennuslaissa kuntayhtymälle säädetyistä tehtävistä
2. huolehtia alueiden kehittämisestä annetussa laissa ja asetuksessa sekä rakennerahasto -ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetussa laissa ja asetuksessa maakunnan liitolle määrätyistä tehtävistä.
3. hoitaa muutkin sille lainsäädännössä määrätyt tehtävät. Lakisääteisten tehtävien lisäksi liitto huolehtii muusta kehittämistoiminnasta maakunnassa sen henkisen ja aineellisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja hyvän elinympäristön turvaamiseksi, vahvistaa maakunnallista yhteenkuuluvuutta sekä sisäistä ja ulkoista yhteistyötä.
4. hoitaa maakuntien yhtäpitävin päätöksin aluekehityslain mukaiset maakuntien yhteistoiminta-alueen tehtävät. Tämän yhteistoiminta-alueen muodostavat Päijät-Häme, Kanta-Häme ja Uusimaa.

Muusta yhteistyöstä ja -alueista liitot voivat sopia aluekehityslain mukaisesti.

LIITON TOIMINTAA OHJAAVAT STRATEGISET LINJAUKSET

Päijät-Hämeen liiton sisällöllistä toimintaa pitkällä aikavälillä ohjaa lakisääteinen maakuntasuunnitelma. Maakuntastrategia on maakunnan toimijoiden yhdessä laatima aluekehittämisen asiakirja, joka ohjaa maakunnan viranomaisten toimintaa. Maakuntastrategia esittelee maakunnan erityispiirteet, strategiset vahvuudet ja tulevaisuuden muutostekijät ja siinä määritellään maakunnan tulevaisuuskuva, arvot ja tavoitteet. Maakuntastrategian sisältö suuntaa esimerkiksi maakunnan liiton myöntämien rahoitusmuotojen jakamista yhdessä hankeohjelmien omien tavoitteiden kanssa. Toimintakaudelle 2020–2022 ajoittuu maakuntastrategian ja -ohjelman päivitystyö.

Maakuntastrategian 2018–2021 strategiset tavoitteet ovat:

Alueen vetovoiman lisääminen

Tavoitteena nostaa maakunnan vetovoimaa ja synnyttää positiivista kierrettä: kasvavaa asukaslukua, palvelujen kysyntää, yritysten elinvoimaa ja matkailijoiden volyyymiä.

Jalostusarvon nostaminen kauttaaltaan

Tavoitteena on maakunnan elinkeinorakenteen monipuolisuuden tunnustaminen ja perinteisten taloudellisten kivijalkojen sekä yritysmaailman hiljaisten menestyjien kehittäminen erilaisin kehittämistoimin, keskittyen arvontuottamiseen.

Uusien kasvualojen kokeileminen

Tavoitteena on uusien kasvuyritysten tavoittelu ja uudenlaisten, piileviin kuluttajatarpeisiin vastaavien (digitaalisten) palvelujen, luonnonvaroihin perustuvien tuoteinnovaatioiden ja ennaltaehkäisevän hyvinvoinnin palveluiden kokeilu ja vakiinnuttaminen.

Päijät-Hämeen maakuntastrategia ja maakuntaohjelma 2018–2021 on yhdistetty yhdeksi dokumentiksi, jossa ovat mukana maakunnan älykkään erikoistumisen kärjet eli Euroopan unionin edellyttämän RIS3:n prosessin mukainen alueellisten vahvuuksien ja kilpailuetujen tarkastelu. Älykäs erikoistuminen nojautuu erityisesti olemassa oleviin tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vahvuuksiin ja niiden hyödyntämiseen yritysten kehittämisessä ja työllisyyden parantamisessa.

Päijät-Hämeen maakunnan älykkään erikoistumisen kärjet ovat:

- Kiertotalous
- Muotoilu
- Liikunta ja elämykset

MAAKUNNAN LIITON TOIMINTA 2020–2022

LIITON TEHTÄVIÄ HOIDETAAN KOLMELLA VASTUUALUEELLA

Päijät-Hämeen liiton toiminta on organisoitu kolmelle vastuualueelle, jotka tekevät päivittäistä yhteistyötä yli vastuualuerajojen. Vastuualueiden keskeiset tehtävät on kuvattu alla olevassa taulukossa:

Hallinto- ja tukipalvelut	Aluesuunnittelu ja tutkimus	Aluekehitys ja edunvalvonta
Liiton luottamushenkilö-, yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä vastaaminen. Kuntayhteistyön tuki sekä vaikuttava viestintä.	Maakuntakaavan laatiminen, ajan tasalla pito ja kehittäminen, toteuttamisen edistäminen sekä maakunnan nykytilan ja kehityksen seuranta. Työvoima- ja koulutustarpeiden määrällinen ennakointi. Liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen, ajan tasalla pito ja edistäminen jatkuvan liikennejärjestelmätyön sekä sidosryhmätyöskentelyn ja edunvalvonnan keinoin.	Maakunnan pitkän tähtäimen kehittämispoliittisten linjausten ja tavoitteiden valmistelu (ml. maakuntasuunnitelma ja -ohjelma). Valtuustokauden strategisten tavoitteiden valmistelu. Yleinen maakunnan kehittäminen, maakuntien välinen yhteistyö. Kansallinen ja kansainvälinen edunvalvonta valituissa painopisteissä. Euroopan rakennerahasto-ohjelman valmisteluun osallistuminen ja alueellinen toimeenpano.

Hallinto ja tukipalvelut

Hallinnon ja tukipalveluiden vastuualue vastaa liiton yleishallinnosta, luottamushenkilöhallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnosta, toimistopalveluista ja muusta sisäisestä palvelutuotannosta sekä viestinnästä ja kuntayhteistyön tuesta. Hallinnon vastuualueen tavoitteena on oikea-aikaiset, kustannustehokkaat ja täsmälliset prosessit sekä liiton henkilöstön että luottamushenkilöhallinnon käyttöön.

Vuoden 2019 aikana hallinnon vastuualueella päivitettiin Päijät-Hämeen liiton toimintaa ohjaavat asiakirjat, kuten perussopimus ja hallintosääntö. Hallinnon toimintojen kehittämistä jatketaan vuoden 2020 aikana ja lisäksi varaudutaan liitin kunnan siirtymiseen Päijät-Hämeen maakuntaan vuoden 2021 alusta.

Luottamushenkilöhallinto

Päijät-Hämeen liiton ylintä päätösvaltaa käyttää maakuntavaltuusto, joka päättää liiton toiminnan tavoitteista ja taloudesta sekä keskeisimmistä liiton toimintaa ohjaavista ohjelmista ja suunnitelmista. Vuonna 2020 maakuntavaltuusto kokoontuu kaksi kertaa.

Maakuntahallitus vastaa liiton käytännön toiminnasta ja hallinnosta sekä johtaa valtuuston aluekehitystyölle, alueidenkäytön suunnittelulle ja edunvalvonnalle asettamien tavoitteiden toteutumista. Maakuntahallitus kokoontuu 10 kertaa vuonna 2020.

Tarkastuslautakunta suorittaa liiton toiminnan ja talouden tarkastuksen. Tarkastuslautakunnan ydintehtävinä on seurata kuntayhtymän toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista ja tilintarkastusprosessin etenemistä. Tarkastuslautakunta kokoontuu vuonna 2020 kahdeksan kertaa.

Päijät-Hämeen liitto organisoii aluekehityslain mukaisen maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) toiminnan ohjelmakaudella 2014–2020. Yhteistyöryhmä kokoontuu 2–3 kertaa. Yhteistyöryhmän tehtävänä on yhteensovittaa aluekehitystoimintoja ja suunnata aluekehitysvaroja maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman avulla. Yhteistyöryhmän kustannukset katetaan pääsääntöisesti Euroopan aluekehitysrahaston teknisestä tuesta.

Maakuntahallitus on nimennyt keskuudestaan käynnissä olevalle valtuustokaudelle maakuntakaavaprosessissa ja muissa alueiden käyttöön liittyvissä tehtävissä tarpeelliseksi katsotun maankäytön ohjausryhmän (MOR). Toimintavuonna 2020 maankäytön ohjausryhmä kokoontuu 8–10 kertaa.

Viestintä ja kuntayhteistyö

Päijät-Hämeen liiton viestintä tukee maakunnan strategisten tavoitteiden saavuttamista vaikuttavalla viestinnällä. Viestinnällä pyritään avoimeen viestintään maakunnan liiton toiminnoista ja päätöksenteosta.

Päijät-Hämeen liitto järjestää vuosittain Vellamon maakuntajuhlan, jonka yhteydessä jaetaan Päijät-Häme -mitali. Lisäksi Päijät-Hämeen liitto varautuu yhteistyökumppaneiden kanssa järjestettäviin tapahtumiin.

Maakunnan liitto tukee kuntien välistä yhteistyötä fasilitoimalla kuntayhteistyön kokouksia, tilaisuuksia ja matkajärjestelyjä.

Aluesuunnittelu ja tutkimus

Aluesuunnittelu ja tutkimus tuottaa tietoperustaa liiton toiminnalle seuraamalla ja arvioimalla tilastojen ja paikkatietojen avulla maakunnan ja sen osien alueellista kehitystä sekä liiton kaavoitus- ja kehittämistoiminnan vaikuttavuutta. Vastuualueella muodostetaan tahtotila maakunnan alueidenkäytön tavoitellulle kehitykselle pitkällä tähtäimellä (2040) osana maakuntasuunnitelmaa. Tahtotila linjaa maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen periaatteet. Suunnitelmat puolestaan luovat edellytykset merkittävien ympäristö- ja liikennevaikutuksia aiheuttavien alueiden, väylien ja kohteiden sekä palveluverkoston kestäväälle kehittämiselle. Suunnitelmien ja hankkeiden etenemistä ja rahoitusratkaisujen löytymistä edistetään sidosryhmäyhteistyöllä.

Toimintavuoden 2019 aikana liitossa on laadittu jätteenkäsittelyalueen vaihemaakuntakaavaa. Työtä on tehty rinnakkain Lahden seudun kierrätyspuiston ympäristövaikutusten arviointiprosessin (YVA) kanssa. Maakuntavaltuuston hyväksymän liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamiseksi liitto johtaa maakunnan jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä, ja yhteistyötä tehdään kuntien, ELY-keskusten ja muiden liikenneviranomaisten kanssa. Liitto on toimintavuoden 2019 aikana ollut vahvasti mukana Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimuksen valmistelussa sekä varsinaisen MAL-sopimuksen laadintatyössä Lahden kaupungin vetämän valmisteluryhmän jäsenenä. Liitossa on laadittu maakunnan tilakatsauksia ja päivitetty liiton tilan ja kehityksen seurannan verkkosivuja. Liitto on edistänyt kuntien alueidenkäyttöä annetuilla lausunnoilla

sekä kuntien kehittämiskeskusteluissa ja viranomaisneuvotteluissa sekä muussa sidosryhmäyhteistyössä.

Maakuntakaavoitus

Toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla liitto vie loppuun kiertotaloutta palvelevan jätteenkäsittelyalueen vaihemaakuntakaavan ja valmistelee osana maakuntasuunnitelmaa tavoitteet aluerakenteelle. Uutta kokonaisuusmaakuntakaavan käynnistämistä toimintajakson lopulla linjaavat maakäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus, edellä mainitut aluerakenteen tavoitteet ja toimintakaudella liiton tekemä maakuntakaavan ajantasaisuuden arviointi.

Päijät-Hämeen liitto valmistelee vuoden 2020 aikana vaihemaakuntakaavaehdotuksen maakuntavaltuuston joulukuun kokouksessa käsiteltäväksi.

Maakuntakaavoitus tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- *Yritysten ja rakentamisen ylijäämämateriaalien jalostaminen uusiksi raaka-aineiksi tarvitsee riittävän laajan alueen, jossa yritykset saavat synergiaetuja toistensa läheisyydestä. Käynnissä oleva jätteenkäsittelyalueen vaihemaakuntakaava (Lahdenseudun kierrätyskeskus) luo maakuntastrategian mukaisesti edellytykset kiertotaloutta harjoittavien yritysten sijoittumiselle Lahden kaupunkiseudulle.*
- *Toimintajaksolla käynnistettävän maakuntasuunnitelman aluerakenteen tahtotilan muodostamisessa tähdätään alueen maakuntastrategian mukaisesti vetovoiman lisäämiseen.*

Liikennejärjestelmätyö

Liitto toteuttaa toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä yhdessä kuntien, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä muiden liikenneviranomaisten kanssa. Toimintavuonna 2020 valmistuu konsulttitoimeksiantona vähäpäästöistä liikennettä koskeva selvitys ja lisäksi valmistellaan maakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa toteuttavia uusia hankkeita.

Jatkuva liikennejärjestelmätyö tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- *Maakuntastrategian mukaisesti vetovoimaa luodaan viemällä eteenpäin hankkeita, jotka parantavat maakunnan saavutettavuutta, kestävästä liikkumisesta, liikenneturvallisuutta ja kaupunkikeskustojen vetovoimaa.*

Maakunnan tilan ja kehityksen seuranta

Toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla liitto toteuttaa jatkuvaa maakunnan tilan ja kehityksen seuranta ja laatii maakunnan tilakatsauksia kevät- ja syysvaltuustoon. Toimintavuonna 2020 laaditaan sovitut katsaukset ja tuotetaan ennusteaineistoja maakuntasuunnitelman aluerakenteen tarkasteluja varten.

Maakunnan tilan ja kehityksen seuranta tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- *Maakunnan tilan ja kehityksen seurannan sekä laadittavien ennusteiden avulla luodaan tietopohjaa uuden maakuntasuunnitelman laatimiselle.*

Alueiden käytön ja liikennejärjestelmän toteutuksen edistäminen

Päijät-Hämeen liitto osallistuu toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla sopimuskumppanina Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimusvalmisteluun ja sopimuksen mukaiseen MAL-työhön. Toimintavuonna 2020 varaudutaan käynnistämään maakunnan rakennemallityö osana MAL-sopimuksen toteuttamista sekä omien aluerakenteen tavoitteiden valmistelua. MAL-sopimuksen toteuttaminen Lahden kaupunkiseudulla edistää osaltaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa määriteltyjä tavoitteita. Lisäksi maakunnan jatkuva liikennejärjestelmätyö yhteensovittaa kaupunkiseudulla tehtävää työtä koko maakunnan tavoitteisiin ja kansalliseen sekä kansainväliseen edunvalvontaan.

Maakunnan liitto edistää toimintavuonna 2020 kuntien maakäyttöä lukuisten lausuntojen, viranomaisneuvottelujen ja kuntien kehittämiskeskustelujen avulla.

Alueiden käytön ja liikennejärjestelmän toteutuksen edistäminen tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- *Osallistumalla MAL-sopimusvalmisteluun liitto edistää maakunnan vetovoimaa ja jalostusarvon nostamista osarahoittamalla, tekemällä ja olemalla mukana sellaisissa hankkeissa, joilla lisätään vähähiilisyttä ja parannetaan saavutettavuutta, kestävää liikkumista, asumisen monimuotoisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.*

Aluekehitys ja edunvalvonta

Maakunnan yleinen kehittäminen

Toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla aluekehityksen vastuualueen keskeisiä tehtäviä ovat maakunnan edunvalvontatyö, Euroopan unionin rakennerahastokauden vaihtumiseen liittyvä valmistelu sekä hanke- ja muu kansainvälinen toiminta.

Toiminta- ja taloussuunnitelmakaudelle ajoittuu strategisen ennakkoinnin koordinointi (2020) sekä maakuntasuunnitelman ja -ohjelman tuottaminen (2021). Maakuntastrategian 2018–2021 tavoitteiden mukaisesti liitto osaltaan pyrkii vahvistamaan maakunnan vetovoimaa sekä kehittämään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Liiton oman tuotannon hankkeet edistävät osaltaan maakuntastrategian tavoitteiden toteutumista.

Aluekehityksen rahoittaminen, rakennerahastojen hallinnointi ja uuteen ohjelmakauteen valmistautuminen

Päijät-Hämeen liitolla on näkyvä rooli aluekehittämisen rahoituksen välittäjänä. Euroopan unionin koheesiorahoitusta myönnetään ohjelmakaudella ohjelmakauden 2014–2020 jälkeen edelleen ohjelmakaudella 2021–2027. Liitto jatkaa vuonna 2018 aloitettua rakennerahastojen uuden ohjelmakauden valmistelua ja siihen liittyvää edunvalvontaa. Rakennerahastovarojen kansallisesta jaosta sopiminen on valtakunnallisesti kesken, ja jakoperusteet sekä jako itsessään määrittävät hyvin pitkälti Päijät-Hämeen liiton aluekehittämisen mahdollisuuksia, rahoituksen määrää sekä aluekehittämistyön vaikuttavuutta.

Kuluvan rakennerahastokauden (2014–2020) hallinnointi jatkuu pitkälle vuoden 2020 jälkeen. Liitto ohjaa

ohjausryhmätoiminnassa osarahoitettuja hankkeita. Lisäksi liitto koordinoi hanketoimintaa älykkään erikoistumisen kolmen kärjen kautta.

Rakennerahastovarojen lisäksi maakunnan toinen oma rahoitusinstrumentti on AIKO-rahoitusta (alueelliset innovaatiot ja kokeilut) seuraava uusi työ- ja elinkeinoministeriön myöntämä rahoitusinstrumentti, joka on lakiesityksen mukaan tarkoitettu "alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemiseen". Rahoituksen alkamisajankohtaa, suuruutta tai tarkempia rajoituksia ei vielä tiedetä.

Liitto seuraa aktiivisesti muiden rahoitusinstrumenttien tilannetta sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Aluekehityksen rahoittamistehtävä tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- *Liitto suuntaa ohjelmakauden 2014–2020 jäljellä olevia EAKR-hankerahoitusvaroja alueen vetovoiman lisäämiseen. Hanketoiminnalla edistetään maakunnan edelläkävijyyttä.*
- *Liitto suuntaa ohjelmakauden 2014–2020 jäljellä olevia EAKR-hankerahoitusvaroja liiketoimintaekosysteemien ja alueen osaamisen kehittämiseen sekä teemoihin, jotka tulevat uusien kasvualojen tunnistamista ja kehittämistä. Aluekehittämisessä on pyrittävä uusien elinkeinojen ja kasvualojen löytämiseen erityisesti maakunnan työllisyystilanteen parantamiseksi. Kokeilukulttuuria tuetaan kaikin käytössä olevin keinoin.*
- *Liitto koordinoi alueen älykästä erikoistumista ja esittelee maakunnan hankesaavutuksia kansainvälisissä verkostoissa, tapahtumissa ja alustoilla.*

Edunvalvonta

Päijät-Hämeen liitolla on rooli maakunnan kansallisessa ja kansainvälisessä edunvalvonnassa. Edunvalvontaa toteutetaan yhteistyössä alueen toimijoiden ja kuntien kanssa. Edunvalvonnan tavoitteet tarkastellaan määräajoin pyrkien proaktiivisuuteen.

Maakunnan liiton resurssi edunvalvonnan käytännön työhön on nykyisellään erittäin pieni. Edunvalvonnan henkilö- ja muuta toimintaresurssia pyritään merkittävästi vahvistamaan toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla tavoitteellisen työn mahdollistamiseksi.

Edunvalvonnan teemoista liiton toiminnan ja maakunnan toimijoiden kannalta merkittävä asia on Euroopan aluekehitysrahaston kansallisen varojenjaon oikaiseminen ja siihen vaikuttaminen. Kansallisella tasolla raideliikenne- ja ratkaisuun vaikuttaminen on tärkeää edunvalvonnan tavoitteistossa koko toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla. Euroopan unionin tasolla keskeisiä edunvalvontakohteita ovat Euroopan unionissa käynnissä oleva TEN-T asetusmuutoksen valmistelu sekä koheesio politiikkaan vaikuttaminen teollisen rakennemuutoksen osalta. Liitto varautuu tukemaan Lahden kaupunkia ja muita maakunnan kuntia European Green Capital 2021 -toimintavuoden aktiviteeteissa.

Edunvalvonta tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- *Edunvalvonnalla on välineellinen asema maakunnalle määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ja elinvoiman sekä vetovoiman lisäämiseksi.*

Hankkeet

Päijät-Hämeen liitolla on seitsemän oman tuotannon hanketta, joiden rahoitus tulee pääasiassa kansainvälisistä Euroopan unionin rahoitusohjelmista. Hankkeet ovat:

- TANIA
- BIOREGIO
- LARS
- CANEMURE
- CECI
- 1,5 asteen kunta
- Next2Met

Päijät-Hämeen liiton toteuttamat hankkeet vastaavat ilmastonmuutos- ja ympäristöhaasteisiin, pois lukien LARS-hanke, joka kehittää älykkään erikoistumisen työtapoja ja Next2Met-hanke, joka keskittyy tavoittamaan digitaalisia keinoja metropolialueiden katveeseen jäävien maakuntien elvyttämiseksi.

Hanketoiminta tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- *Hankkeet toimivat konkreettisina keinoina tukea maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen kärkien tavoitteiden toteuttamista ulkopuolisen rahoituksen keinoin.*

Kansainväliset toiminnot

Kansainvälisyys on luonteva, läpileikkaava osa Päijät-Hämeen liiton kaikkia toimintoja. Kansainväliseen toimintaan osallistuvat liiton asiantuntijat ja hallinto. Käytännössä kansainvälisyys kanavoituu pitkällä tähtäimellä tuloksia tuovaan politiikkavaikuttamiseen Helsinki EU Officen teknisellä tuella (tapahtumajärjestelyt, tapaamisjärjestelyt) sekä kansainväliseen järjestötyöhön CPMR-järjestössä (Conference on Peripheral Maritime Regions).

Päijät-Hämeen liitolla on käynnissä lukuisia kansainvälisiä hankkeita, pääosin Interreg-rahoituksella. Toimintakaudella liitto valmistautuu sisällöllisesti ja edunvalvonnallisesti uusien kansainvälisten hankeohjelmien rahoitushakuihin ja alueen toimijoiden tukemiseen alustatyössä.

Kansainvälinen toiminta tukee maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

- *Kansainvälisillä toiminnoilla on välineellinen asema maakunnalle määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ja elinvoiman sekä vetovoiman lisäämiseksi.*
- *Liitto vaikuttaa kansainvälisin toimin Päijät-Hämeen näkyvyyteen kansainvälisessä kentässä, edistää projektipartnereiden löytämistä alustoilta sekä kansainvälisen rahoituksen saamista hankkeille.*
- *Liitto vaikuttaa kansainvälisin toimin politiikkavalmisteluun.*
- *Kansainvälinen hanketoiminta valikoidaan liittoon siten, että se tukee maakuntastrategian tavoitteita.*

VUODEN 2020 TALOUSARVIO

Yleinen taloudellinen tilanne

Vuonna 2019 talouskasvu hidastuu selvästi nousukauden jälkeen. Suomen talouden kasvu hidastuu alle 1½ prosentin vuosikasvuihin tulevina vuosina. Keskipitkällä aikavälillä vuosina 2022–2023 talouskasvu hidastuu alle yhteen prosenttiin.

Julkinen talous vahvistuu ja tasapainottuu vuosikymmenen vaihteessa. Julkisen talouden sektoreista valtionhallinto ja paikallishallinto ovat kuitenkin edelleen alijäämäisiä. Julkinen talous alkaa jälleen heikentyä 2020-luvun alkuvuosina, kun sopeutustoimet päättyvät ja talouskasvu hidastuu.

Vuonna 2019 Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 1,7 %. Kotimainen kysyntä ylläpitää kasvua. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu vahvana. Käytettävissä olevien tulojen kasvua ylläpitävät hyvä työllisyyden kehitys sekä kiihtyvä ansiotason nousu. Yksityisten investointien kasvu jää vaisuksi. Erityisesti uusien asuntojen rakentaminen vähenee voimakkaasti. Suomen viennin kasvua hidastaa ennustejaksolla maailmankaupan hidastuva kasvu.

Vuonna 2020 talouskasvu hidastuu 1,4 prosenttiin. Ansiotason nousu tukee yksityisen kulutuksen kasvua. Ennustejaksolla tuonnin ja viennin arvo kasvavat sekä volyymin kasvun että hintojen nousun seurauksena. Vuonna 2021 BKT kasvu hidastuu 1,2 prosenttiin.

Taloukskasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu alkavat asteittain heikentää työvoiman kysynnän kasvua vuosina 2020–2021. Työttömyysasteen aleneminen finanssikriisiä edeltävän suhdannehuipun lukemiin lisää työmarkkinoiden kireyttä, mikä puolestaan vahvistaa palkankorotuspaineita ja synnyttää työvoimakapeikkoja talouteen.

Inflaatiopaineiden odotetaan kokonaisuutena kasvavan hitaasti ennustejaksolla. Ansiotason nousun odotetaan vähitellen heijastuvan laajemmin hintoihin ja kulutuskysyntä kasvaa tasaisesti. Raaka-aineiden hintojen kasvu on kuitenkin maltillista. (VM; Taloudellinen katsaus, kevät 2019)

Päijät-Hämeen näkymä

Päijät-Hämeen vahvuudet löytyvät muun muassa monipuolisesta elinkeinorakenteesta, pk-yritysvaltaisuudesta, sijainnista ja saavutettavuudesta. Alueella on vahvaa elintarviketeollisuutta ja vahvoja elinkeinoelämän klustereita; Päijät-Hämeen viljaklusteri ja Lahden seudun meriklusteri. Alue on kansallisesti merkittävä vilja-alan keskittymä, ja myös elintarvikeviljan jatkojalostuksen painopiste on siirtynyt Päijät-Hämeeseen. Lahden seudun meriklusterin tavoitteena on vahvistaa alueen yritysten välistä yhteistyötä ja mukaanpääsyä vahvassa kasvussa olevaan meriteollisuuteen. Kiertotalous alueella kasvaa ja kehittyy. Vahva muutos vihreän talouden nousuun liittyen luo maakunnalle mahdollisuuksia menestyä.

Päijät-Hämeen sijainti on erinomainen, koska sekä tie- että raideliikenteen pääväylät kulkevat alueen kautta. Yhteydet pääkaupunkiseudulle ja muille kasvualueille ovat vahvuuksia. Yhteydet ennen muuta pääkaupunkiseudulle ovat Suomen parhaimpia. Samoin etäisyys Varsinais-Suomesta ja Pietarista on melko lyhyt. Tämä tuo edellytyksiä yritystoiminnalle. Poikittaisissa maantieyhteyksissä sekä myös rataverkossa olisi edelleen parannettavaa. Vuonna 2021 valmistuva Lahden eteläinen kehätie liittymäalueineen parantaa elinkeinoelämän ja

maankäytön kehittämisen edellytyksiä ja esimerkiksi seudun logistiikka-aluesuunnitelmat saavat kaivattua tukea.

Haasteena on sijainnin hyödyntäminen, sillä hyvästä sijainnista huolimatta alueen vetovoima ei ole merkittävässä määrin houkutelut uusia asukkaita tai yrityksiä. Monien alueiden tapaan haasteena on osaavan työvoiman saatavuus, jonka puute jo nyt rajoittaa osaltaan yritysten kasvua, mutta myös sijoittumista alueelle.

Lahden virallinen asema yliopistokaupunkina on merkittävä pohjaratkaisu, joka antaa mahdollisuuksia kasvuun ja elinkeinoelämän kehittymiselle. Lahti muuttui virallisesti nimeään myöten yliopistokaupungiksi, kun eduskunta hyväksyi nimenmuutoksen Lappeenrannan-Lahden teknilliseksi yliopistoksi osana yliopistolain muuttamista. Yliopisto on laajentanut toimintojaan Lahdessa viimeisen parin vuoden aikana.

Työllisyys- ja työttömyysasteilla mitattuna Päijät-Hämeen tilanne on keskimääräistä heikompi. Työllisyysaste (15–64-vuotiaat) on matalampi kuin maassa keskimäärin. Työllisyysaste on kuitenkin kasvussa. Myös nuorten työllisyysaste (15–24-vuotiaat) on keskimääräistä matalampi ja maakunnista viidenneksi pienin. Ero maan keskiarvoon on suurempi kuin 15–64-vuotiaiden osalta. Työttömyysaste (TEM työnvälitystilastot) on maakunnista toiseksi korkein. Maakunnan keskuskaupungin Lahden työttömyysaste on noussut suurten kaupunkien korkeimmaksi. Myös nuorten työttömyysaste on maakuntien korkeimpia. Painetta aluetalouteen tuottaa alueen väestön maan keskiarvoa korkeampi keski-ikä. Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä on korkeampi kuin maassa keskimäärin. Alle 15-vuotiaiden osuus on vastaavasti matalampi.

Maakunnan monipuolinen elinkeinorakenne vahvistaa alueen muutosjoustavuutta ja elinvoimaa muuttuvassa toimintaympäristössä. Tässä näkyy elinkeinon rakennemuutoksen tuomaa monipuolisuutta perinteisten teollisuusalojen merkityksen pienentyessä ja vastaavasti palvelualojen vahvistuessa. Teollisuusalojen merkitys maakunnassa on kuitenkin edelleen merkittävämpi kuin maassa keskimäärin. Teollinen elinkeinorakenne on myös maakuntien keskiarvoa huomattavasti monipuolisempi. (TEM; Alueelliset kehitysnäkymät Kevät 2019)

Kuntatalous

Kuntatalous on vahvistunut selvästi jo useamman vuoden ajan, mutta suotuisa kehitys näyttää päättyneen vuonna 2018. Tilastokeskuksen julkaisemien tilinpäätösarvotietojen mukaan kuntatalouden toimintakate heikkeni vuonna 2018 noin 0,9 miljardia euroa ja vuosikate noin 1,3 miljardia euroa edellisvuodesta. Kuntatalouden vuosikatteen heikkeneminen johtui ennen kaikkea kuntien toimintakatteen heikkenemisestä sekä verotulojen vähenemisestä poikkeuksellisen hyvän edellisvuoden jälkeen. Toimintakatteen heikkenemistä selittää kuntien toimintakulujen, erityisesti palkkamenojen, kasvun kiihtyminen edellisistä vuosista. Kuntatalouden kehitystä edellisvuoteen verrattuna heikentää kuitenkin se, että vuosi 2017 oli kuntataloudessa poikkeuksellisen vahva: toimintamenojen kasvu oli erittäin maltillista, ja verotulot kasvoivat osittain kertaluontoisten tekijöiden seurauksena. Vastaavasti vuonna 2018 kuntien verokertymää pienensivät verovuodelta 2017 maksetut ennakoitua korkeammat ennakonpalautukset sekä veronsaajaryhmien jako-osuuksien oikaisu valtion hyväksi.

Kuntatalouden vuosikate ei riittänyt täysin kattamaan tuloksen näkökulmasta poistoja ja arvonalentumisia eikä rahoituksen näkökulmasta nettoinvestointeja. Kuntatalouden nettoinvestoinnit olivat vuonna 2018 hieman yli 3,8 miljardia euroa, josta kuntien osuus oli noin 2,8 miljardia euroa ja kuntayhtymien noin 1,0 miljardia euroa. Edellisvuoteen verrattuna nettoinvestoinnit kasvoivat noin 300 miljoonaa euroa. Investointien kasvua selittää ennen kaikkea kuntien investointien kasvu, mutta myös sairaanhoitopiirien investoinnit pysyivät korkealla tasolla. Kuntatalouden lainakanta kasvoi noin 18,4 miljardista eurosta 19,5 miljardiin euroon.

Kuntien vuosikate heikkeni kaikissa maakunnissa ja kuntakokoryhmissä. Eniten vuosikate heikkeni 6 000–10 000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Kuntien talouden osalta merkillepantavaa on negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärän kasvu. Vuonna 2018 negatiivisen vuosikatteen kuntia oli kaikkiaan 38, kun vuotta aikaisemmin niitä oli vain neljä. Tuloksen osalta tasapainoisia kuntia, joissa vuosikate riitti poistojen kattamiseen, oli vain noin kolmasosa kunnista. Alijäämäisten kuntayhtymien määrä ja kuntayhtymien taseeseen kertyneen alijäämän määrä ovat vähentyneet jo useamman vuoden ajan, mutta tämä kehitys näyttää nyt pysähtyneen. (VM; Kuntatalousohjelma 2020–2023)

Talousarvion laadinnan perustelut

Käyttötalousosa

Maakuntavaltuuston hyväksymässä vuosien 2019–2021 taloussuunnitelmassa on jäsenkuntien maksuosuuden arvioitu kasvavan vuoden 2020 käyttömeneihin 0 prosenttia. Nyt laadittu talousarvioesitys perustuu jäsenkuntien maksuosuuden 5 prosentin kasvuun.

Vuosien 2021 ja 2022 kuntarahoitteisten käyttömenojen kasvuksi on arvioitu 5 prosenttia.

Liitolla on aikaisemmilta vuosilta ylijäämää yhteensä 506 148,77 euroa.

Maakuntahallituksen esityksessä vuoden 2020 talousarvioksi toimintatuotot ovat yhteensä 2 517 530 euroa ja toimintakulut 2 484 010 euroa. Jäsenkuntien maksuosuus liiton menoihin on 2 054 400 euroa. Maksuosuuslaskelma on liitteenä.

Talousarvioesitykseen sisältyy myös Yliopistokampuksen rahoitusosuudet, TANIA-, BIOREGIO-, LARS-, CANEMURE-, CECI-, 1,5 asteen kunta- ja Next2Met -hankkeiden omarahoitusosuudet.

Vuoden 2020 talousarvio on laadittu niin, että sillä pystytään toteuttamaan toimintasuunnitelmaan valitut painopisteet.

Luottamushenkilöhallinto

Toimintatuotot

Luottamushenkilöhallinnon toimintatuotot 147 000 euroa koostuu:

- Jäsenkuntien maksuosuuksista 145 000 euroa
- EU:n teknisestä tuesta 2 000 euroa

Toimintakulut

Luottamushenkilöhallinnon kokonaiskulut ovat yhteensä 147 000 euroa.

Talousarviossa on varauduttu YTA-alueen hallitusten yhteiskokouksiin, kahteen maakuntavaltuuston kokoukseen, kymmeneen maakuntahallituksen kokoukseen ja seitsemään tarkastuslautakunnan kokoukseen.

Luottamushenkilöhallinnossa on otettu huomioon myös maakunnan yhteistyöryhmän toiminnasta aiheutuvat kustannukset, joiksi on arvioitu 2 000 euroa. Kustannukset katetaan Euroopan unionin teknisestä tuesta.

Varsinainen toiminta

Toimintatuotot

Varsinaisen toiminnan toimintatuotot 1 918 400 euroa koostuu:

- Jäsenkuntien maksuosuuksista 1 909 400 euroa
- Muista tuista ja avustuksista 5 000 euroa
- Vuokratuloista 4 000 euroa

Toimintakulut

Varsinaisen toiminnan kokonaiskulut ovat 1 851 000 euroa, mikä on 6,8 prosenttia enemmän kuin kuluvana vuonna.

Kokonaiskuluista henkilöstökulujen osuus on noin 71 prosenttia. Toimintavuonna henkilöstökulut kasvavat hieman kuluvasta vuodesta.

Palvelujen ostoihin on varattu 369 000 euroa, mikä on 21 prosenttia enemmän kuin kuluvana vuonna.

Muut määrärahat on varattu siten, että toimintasuunnitelmassa esitettyjen tehtävien toteuttamiseen on tarvittavat edellytykset.

Kuntayhteistyö ja projektit

Toimintatuotot

Kuntayhteistyön ja projektien toimintatuotot 452 130 euroa:

- Lahden Yliopistokampuksen kuntarahoitusosuudet 100 000 euroa
- TANIA- JA BIOREGIO -hankkeiden tuet 27 200 euroa
- LARS-hankkeen tuki 44 000 euroa
- CANEMURE-hankkeen tuki 77 500 euroa
- CECI-hankkeen tuki 26 195 euroa
- 1,5 asteen kunta tuki 62 335 euroa
- Next2Met-hankkeen tuki 114 900 euroa

Toimintakulut

Kuntayhteistyön ja projektien toimintakulut 486 010 euroa:

- Lahden Yliopistokampuksen rahoitusosuudet 100 000 euroa
- TANIA- JA BIOREGIO -hankkeiden kulut 28 465 euroa
- LARS-hankkeen kulut 47 550 euroa
- CANEMURE-hankkeen kulut 99 920 euroa
- CECI-hankkeen tuki kulut 27 430 euroa
- 1,5 asteen kunta -hankkeen kulut 62 335 euroa
- Next2Met-hankkeen kulut 120 310 euroa

Lahden Yliopistokampus

Talousarviossa on varauduttu vuosittain 100 000 euron kuntarahoitusosuuteen, joka kanavoidaan Päijät-Hämeen liiton kautta Lahden Yliopistokampuksen rahoitukseen.

TANIA- JA BIOREGIO -hankkeet

Hankkeiden tavoitteena on sidosryhmien tarpeiden kartoitus liittyen kiertotalouden edistämiseen kannustaviin ratkaisuihin, rahoitusmahdollisuuksien kartoittaminen sekä tarpeiden mukainen valmistelu. Hankkeet toteuttavat viestintää ja tapahtumia sidosryhmille, päättäjille, yrityksille sekä EU-partnerimaiden vastaaville toimijoille ja edistävät yhteistyötä alueellisten ja EU-partnereiden välillä.

Lisäksi hankkeiden tavoitteena on sidosryhmän tarpeiden kartoitus ja viestintä liittyen pilaantuneiden maa-alueiden puhdistamiseen liittyvien teknologioiden levittämiseen ja teknologiayhteistyön lisäämiseen liittyen, rahoitusmahdollisuuksien kartoittaminen sekä tarpeiden mukainen valmistelu ja selvitysten teettäminen. Hankkeet toteuttavat viestintää ja tapahtumia sidosryhmille, päättäjille, yrityksille sekä EU-partnerimaiden vastaaville toimijoille ja lisäksi edistävät yhteistyötä alueellisten ja EU-partnereiden välillä ja kannustavat toimijoita yhteistyökokeiluihin ja testauksiin ja saattavat partnereita yhteen.

LARS-hanke

LARS-hankkeen tavoitteena on älykkään erikoistumisen strategian tavoitteiden toteuttaminen alueella erityisesti kiertotalouden osalta. Hankkeessa toteutetaan tutkimushaastattelut liittyen viljaklusterin arvoketjuihin, innovaatioprosesseihin ja toimijoiden (julkinen sektori, yritykset, yliopistot ja järjestöt) väliseen yhteistyöhön. Tavoitteena on yhteistyön haasteiden nostaminen alueen toimijoiden ratkaistavaksi, löydettyjen hyvien käytäntöjen jakaminen muille partnerimaille (Norja, Ruotsi, Latvia, Liettua, Saksa) sekä yhteistyön edistäminen alueellisten ja EU-partnereiden välillä. Hankkeeseen kuuluu tutkimustuloksista viestintä alueen päättäjille, yrityksille, yliopistoille, julkisille toimijoille sekä kehittäjille.

CANEMURE-hanke

CANEMURE – Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia on Suomen ympäristökeskuksen koordinoima kansallinen ilmastohanke. Hankkeessa on mukana kaikkiaan 22 toimijaa ja 7 maakuntaa. CANEMURE-hanketta toteutetaan vuosina 2018–2024 EU:n LIFE-ohjelman tuella. Päijät-Hämeessä maakuntaliitto vastaa hankkeen toteuttamisesta. Yksi keskeisimmistä toimenpiteistä on Päijät-Hämeen ilmastotiekartan laatiminen vuoteen 2030. Tiekarttatyötä varten on perustettu alueellinen ilmasto- ja energiayhteistyöryhmä. Hanke tukee kuntien strategista suunnittelua sekä edistää käytännön toimenpiteiden toteuttamista. Toimintaan kuuluvat lisäksi erilaiset tapahtumat ja viestintä.

CECI-hanke

CECI-hanke pyrkii edistämään asukkaiden osallistumista kiertotalouteen, keskittyen erityisesti jakamistalouden ratkaisuihin. Tavaroiden uudelleenkäyttö, korjaus, entisöinti, uudistaminen ja jakaminen ovat esimerkkejä asukkaiden kiertotaloustoiminnasta. Uusien kulutustottumusten omaksuminen pidentäisi tuotteiden elinikää, vähentäisi jätteen syntyä ja loisi kysyntää uusille, kestäville palveluille. Käytännössä CECI-hanke keskittyy tiedon, kokemusten ja hyvien käytäntöjen jakamiseen asukkaiden osallistamisesta kiertotalouteen alueellisesti projektipartnereiden ja sidosryhmien välillä sekä kansainvälisesti kuudelta eurooppalaiselta alueelta tulevien projektipartnereiden välillä.

1,5 asteen kunta -hanke

1,5 asteen kunta -hankkeessa järjestetään kestävän elämäntavan kokeilu. Kokeilun avulla kerätään tietoa siitä,

kuinka kunnat ja kaupungit mahdollistavat kestävä elämäntavan. Lisäksi hankkeessa haastetaan osallistuvien kuntien johto ja kunnanvaltuustot julkiseen elämäntapatestiin. Hanke käynnistää seudullisen yhteistyön Euroopan unionin ympäristöpääkaupunki 2021 vuoden toteutuksessa houkuttelemalla erilaisia asukasryhmiä mukaan vähähiilisten elämäntapojen kokeiluun.

Next2Met-hanke

Päijät-Hämeen liitto toimii pääpartnerina kansainvälisessä Interreg Europe -ohjelman rahoittamassa Next2Met -hankkeessa, jonka teemana on maakunnan elin- ja vetovoiman lisääminen digitaalisuuden avulla. Hankkeessa on mukana Päijät-Hämettä vastaavia teollisen rakennemuutoksen maakuntia muun muassa Espanjasta, Irlannista ja

Itävallasta. Partnerimaakunnat pyrkivät ratkaisemaan, kuinka selvitä ison metropolin kupeessa haasteista, joihin ei ole saatavilla samanlaista taloudellista tukea kuin syrjäisemmille seuduille (esimerkiksi koheesiorahoitusta). Interreg Europe -hankkeissa painopiste on hyvien käytänteiden löytämisessä, niiden vaihdannassa ja käytännön toimiin vaikuttamisessa toimintasuunnitelmien ja rahoitusinstrumenttien keinoin. Next2Met -hankkeen kesto on 3,5 vuotta, aina tammikuun 2023 loppuun. Hankkeen budjetti on noin 1,3 miljoonaa euroa, josta Päijät-Hämeen liitos osuus on noin 330 000 euroa.

Palo- ja pelastustoimi

Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen talousarvio esitetään maakuntavaltuustolle erillisenä liiteaineistona. Maakuntavaltuusto on kokouksessaan 17.6.2019 asettanut pelastuslaitokselle toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Käyttötalousosa

Päijät-Hämeen liiton hallinnossa ja taloudenhoidossa noudatetaan kuntalain säännöksiä. Kuntalain 110 §:n mukaan yhtymävaltuusto hyväksyy liitolle ja pelastuslaitokselle seuraavaksi vuodeksi talousarvion. Sen hyväksymisen yhteydessä hyväksytään myös taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä liiton että pelastuslaitoksen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan niin, että ne toteuttavat strategiaa ja edellytykset liiton tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kuntalain 110 §:n 4 momentin mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kuntayhtymän toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Liiton hallintosäännön 39 §:n mukaan maakuntavaltuusto hyväksyy talousarviossa sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Käyttötalousosassa valtuusto asettaa toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot nettomääräisinä.

MAAKUNTAHALLITUS					
	TA 2018 euro	TA 2019 euro	TA 2020 euro	TS 2021 1 000 euro	TS 2022 1 000 euro
Luottamushenkilöhallinto					
Toimintatuotot	142 000	142 000	147 000	147	147
Toimintakulut	142 000	142 000	147 000	147	147
Toimintakate	0	0	0	0	0
Varsinainen toiminta					
Toimintatuotot	1 831 600	1 825 600	1 918 400	2 018	2 117
Toimintakulut	1 705 625	1 732 500	1 851 000	1 920	2 025
Toimintakate	125 975	93 100	67 400	98	92
Kuntayhteistyö ja projektit					
Toimintatuotot	1 601 900	798 900	452 130	350	220
Toimintakulut	1 708 775	870 550	486 010	381	235
Toimintakate	-106 875	-71 650	-33 880	-31	-15

Tuloslaskelmaosa

	TP 2018 euro	TA 2019 euro	TA 2020 euro	TS 2021 1 000 euro	TS 2022 1 000 euro
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 957 025	1 956 600	2 054 400	2 154	2 254
Tuet ja avustukset	8 168	7 000	7 000	7	7
Muut toimintatuotot	5 649	4 000	4 000	4	3
Projektien toimintatuotot	2 742 815	798 900	452 130	350	220
Toimintatuotot yhteensä	4 713 657	2 766 500	2 517 530	2 515	2 484
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	1 228 150	1 346 000	1 384 250	1 450	1 530
Palvelujen ostot	399 734	354 500	424 000	430	445
Aineet, tarvikkeet, tavarat	38 203	34 000	37 000	35	40
Muut kulut	134 801	140 000	152 750	152	157
Avustukset	2 000	0	0	0	0
Projektien toimintakulut	2 853 288	870 550	486 010	381	235
Toimintakulut yhteensä	4 656 177	2 745 050	2 484 010	2 448	2 407
Toimintakate					
	57 480	21 450	33 520	67	77
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	0	450	450	0	0
Muut rahoitustuotot	2 160	0	0	0	0
Korkokulut	5 105	7 000	1 500	1	1
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-3 220	-6 550	-1 050	-1	-1
Vuosikate					
	54 261	14 900	32 470	66	76
Suunnitelmapoistot					
	54 685	55 000	-55 000	-55	-55
Tilikauden tulos					
	-425	-40 100	-22 530	11	21
Tilikauden alijäämä					
	-425	-40 100	-22 530	11	21

Tuloslaskelmaosa osoittaa, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin menoihin sekä poistoihin ja arvonalennuksiin. Tuloslaskelmaosan mukaan vuoden 2020 alijäämä on 22 530 euroa.

Alijäämä katetaan aikaisempien vuosien ylijäämällä, jota on yhteensä 506 148,77 euroa.

Rahoitusosa

	TP 2018 euro	TA 2019 euro	TA 2020 euro	TS 2021 1 000 euro	TS 2022 1 000 euro
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	54 261	14 900	32 470	66	76
Yhteensä	54 261	14 900	32 470	66	76
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	0	0	0	0	0
Yhteensä	0	0	0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-53 332	-73 332	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja po:n muutokset	82 447	0	0	0	0
Saamisten muutos	-396 081	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	2 773 271	0	0	0	0
Yhteensä	2 406 305	-73 332	0	0	0
Rahavarojen muutos	2 460 565	-58 432	32 470	66	76

Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan ja kuinka suuri on rahoitusjäämä ja kuinka se katetaan.

LIITTEET

Jäsenkuntien vuoden 2020 maksusuudet

	Asukasluku 1.1.2019		Maksuosuus liiton menoihin K ä y t t ö m e n o t				Yliopisto- kampus	Yhteensä
	henkeä	%	2019	2020	abs	%		
Asikkala	8 149	4,06	80 198	83 444	3 246	4,05	4 062	87 506
Hartola	2 780	1,39	28 023	28 467	444	1,58	1 386	29 853
Heinola	18 889	9,41	185 987	193 420	7 433	4,00	9 415	202 835
Hollola	23 602	11,76	231 239	241 680	10 441	4,52	11 764	253 444
Kärkölä	4 451	2,22	43 833	45 577	1 744	3,98	2 218	47 795
Lahti	119 951	59,79	1 162 644	1 228 274	65 630	5,64	59 787	1 288 061
Orimattila	16 091	8,02	157 722	164 769	7 047	4,47	8 020	172 789
Padasjoki	2 963	1,48	29 432	30 341	909	3,09	1 477	31 818
Sysmä	3 753	1,87	37 522	38 430	908	2,42	1 871	40 301
Yhteensä	200 629	100,00	1 956 600	2 054 400	97 800	5,00	100 000	2 154 400